

สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางสาวปิยะมาศ หวังช่วยกลาง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-2098-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DESIRABLE COMPETENCIES OF EXTERNAL EVALUATORS IN BASIC EDUCATION

Miss Piyamas Wangchayklang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Education in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-2098-6

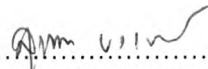
หัวข้อวิทยานิพนธ์   สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดย   นางสาวปิยะมาศ หวังช่วยกลาง
สาขาวิชา   วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อวยพร เรืองตระกูล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พุทธิ ศิริบริวรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา บวรกิตติวงศ์)

.... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อวยพร เรืองตระกูล)

.... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. วรณี แกมเกต)

ปิยะมาศ หวังช่วยกลาง : สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(DESIRABLE COMPETENCIES OF EXTERNAL EVALUATORS IN BASIC EDUCATION)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล, 161 หน้า. ISBN 974-53-2098-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาตัวแปรสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามสังกัดเดิมของสถานศึกษาระหว่างสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ส.ป.ช.) กับสังกัดกรมสามัญศึกษาและตามข้อได้แย้งของสถานศึกษาระหว่างมีข้อได้แย้งกับไม่มีข้อได้แย้ง ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินภายนอก กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 714 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามด้วยโปรแกรม SPSS for Window version 12.0

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับศึกษาขั้นพื้นฐาน มีตัวแปรทั้งหมด 84 ตัวแปร
2. ตัวแปรสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบร่วมกัน 7 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ความสามารถในการประเมิน 2) ความสามารถในการสื่อสารและการทำงานอย่างมีส่วนร่วม 3) จรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอก 4) การเป็นนักประชาธิปไตย 5) ความรู้ด้านการบริหารสถานศึกษา 6) ความสามารถในการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษา และ 7) ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้ร้อยละ 66.941

3. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามสังกัดเดิมของสถานศึกษาระหว่างสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ส.ป.ช.) กับสังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา มีค่าเฉลี่ยคะแนนองค์ประกอบสูงกว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ส.ป.ช.) ในองค์ประกอบด้านความรู้ความสามารถในการประเมินและองค์ประกอบด้านความสามารถในการสื่อสารและการทำงานอย่างมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามข้อได้แย้งของสถานศึกษาระหว่างมีข้อได้แย้งกับไม่มีข้อได้แย้ง พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีข้อได้แย้งมีค่าเฉลี่ยคะแนนองค์ประกอบสูงกว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่มีข้อได้แย้งในองค์ประกอบด้านความสามารถในการสื่อสารและการทำงานอย่างมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา..... วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต..... *ปิยะมาศ หวังช่วยกลาง*
 สาขาวิชา..... วิจัยการศึกษา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *อ.อวยพร เรืองตระกูล*
 ปีการศึกษา..... 2548..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4583734227: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD: COMPETENCIES / EXTERNAL EVALUATORS / BASIC EDUCATION

PIYAMAS WANGCHAUYKLANG : DESIRABLE COMPETENCIES OF EXTERNAL EVALUATORS IN BASIC EDUCATION. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. AUYPORN RUENGTRAGUL, Ph.D., 161 pp. ISBN 974-53-2098-6.

The main purpose of this research was to study the desirable competencies of external evaluators in basic education based on the opinions of school administrators in basic education. Minor purposes were as follows 1) To study variables of desirable competencies of external evaluators in basic education. 2) To study factors of desirable competencies of external evaluators in basic education. 3) To compare opinions of school administrators in basic education based on under jurisdiction between school in the Office of the National Primary Education Commission (ONPEC) and Department of General Education (DGE), argument of school between had argument and without argument. Population in the school administrators under jurisdiction of the Commission for Basic Education who were external evaluate. The Samples consisted of 714 school administrators under jurisdiction of the Commission for Basic Education obtained by two – stage random sampling. Data was collected by questionnaire and analyzed the descriptive statistics, exploratory factor analysis and manova using SPSS for Window version 12.0

Conclusions of the research were :

- 1. There were 84 variables of desirable competencies of external evaluators in basic education.
- 2. The 7 factors of desirable competencies of external evaluators in basic education were 1) knowledge and ability to evaluate 2) communication and group working ability 3) ethics of external evaluators 4) display democrat 5) data feedback ability to school 6) knowledge of administer school and 7) computer ability. Percent of variance was 66.941
- 3. The opinions of school administrators in basic education based on under jurisdiction between Office of the National Primary Education Commission (ONPEC) and Department of General Education (DGE) finding the opinions of school administrators Department of General Education (DGE) according to mean factor score of the higher than that of the Office National Primary Education Commission (ONPEC) in knowledge and ability in evaluate, communication and group working ability (different in .01 significant level), argument of school between had argument and without argument finding the opinions of school administrators who had argument according to mean factor score of the higher than that of without argument in communication and group working ability (different in .05 significant level).

Department..... Educational Research and Psychology Student's..... *Piyamas U*
 Field of study..... Educational Research..... Advisor's signature..... *Auyporn Ruengtragul*
 Academic year 2005..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จและความเมตตาและกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้เสียสละเวลาให้ความรู้ ให้กรุณาดูแลเอาใจใส่และคอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณท่านด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติดา บวรกิตติวงศ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.วรรณิ์ แกมเกตุ กรรมการสอบ ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบปรับปรุงและให้ข้อเสนอแนะรวมทั้งแนวทางในการแก้ไขที่เป็นประโยชน์ ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้วิทยาการต่าง ๆ ด้านวิชาการอันมีคุณค่ายิ่งต่อผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี รวมทั้งขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่สนับสนุนมอบทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน เรือเอกหญิง ดร.กิตติยา สีอ่อน คุณวราภรณ์ บุญเจียม คุณสุพัตรา ทรัพย์เสถียร คุณศุภมาศ สินมาวัฒน์นา รวมถึงพี่น้องและผองเพื่อนนิสิตภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่มีได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

ท้ายที่สุดงานวิจัยฉบับนี้คงไม่สำเร็จลุล่วงไปได้หากปราศจากผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ คือ ครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง ประกอบด้วย คุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นผู้ให้ชีวิตอบรมสั่งสอนน้องสาวทั้งสองคนที่เป็นกำลังใจคอยช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่อง ตลอดมา และพันเอกอิศคม วงศ์กล่อม ที่คอยดูแลห่วงใยเป็นผู้แนะนำแนวทางการศึกษาและเสาะแสวงหามอบสิ่งดี ๆ รวมทั้งการดำเนินชีวิตทุกแง่ ทุกมุม ให้แก่ผู้วิจัยเพื่ออนาคตที่ดีอย่างเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ตอนที่ 1 มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประเมินภายนอก.....	6
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพของผู้ประเมิน.....	24
ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
ตอนที่ 4 กรอบแนวคิดสมรรถภาพของผู้ประเมินภายนอก.....	59
ตอนที่ 5 หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและความแปรปรวนพหุนาม.....	60
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	79
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	84
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ.....	88
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนาม.....	96

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	102
สรุปผลการวิจัย.....	103
อภิปรายผลการวิจัย.....	109
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	112
รายการอ้างอิง.....	114
ภาคผนวก.....	119
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	120
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือ.....	122
ภาคผนวก ค ผลตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	126
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	131
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ.....	138
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนาม.....	154
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	161

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ผลการสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของผู้ประเมินภายนอก.....	53
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มตามสังกัดเดิม.....	77
3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามภูมิภาค.....	77
3.3 จำนวนและร้อยละของอัตราการตอบกลับของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดเดิมและภูมิภาค	80
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามข้อมูลภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษาและข้อมูลของสถานศึกษา.....	84
4.2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานศึกษาจำแนกตามสังกัดเดิมกับจำนวนนักเรียน....	87
4.3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานศึกษาจำแนกตามข้อได้เปรียบกับจำนวนผู้ประเมินภายนอก.....	87
4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	89
4.5 องค์ประกอบที่ 1 "ความรู้ความสามารถในการประเมิน".....	90
4.6 องค์ประกอบที่ 2 "ความสามารถในการสื่อสารและการทำงานอย่างมีส่วนร่วม".....	92
4.7 องค์ประกอบที่ 3 "จรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอก".....	93
4.8 องค์ประกอบที่ 4 "การเป็นนักประชาธิปไตย".....	94
4.9 องค์ประกอบที่ 5 "ความรู้ด้านการบริหารสถานศึกษา".....	94
4.10 องค์ประกอบที่ 6 "ความสามารถในการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษา".....	95
4.11 องค์ประกอบที่ 7 "ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์".....	95
4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกตามสังกัดเดิมระหว่างสังกัด สปช. กับสังกัดกรมสามัญศึกษา	97
4.13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามขององค์ประกอบสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกตามสังกัดเดิมระหว่างสังกัด สปช. กับสังกัดกรมสามัญศึกษา	98
4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกตามข้อได้เปรียบของสถานศึกษาระหว่างมีข้อได้เปรียบกับไม่มีข้อได้เปรียบ	99
4.15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามขององค์ประกอบสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกตามข้อได้เปรียบของสถานศึกษาระหว่างมีข้อได้เปรียบกับไม่มีข้อได้เปรียบ	100
4.16 สรุปการเปรียบเทียบสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกตามสังกัดเดิมและข้อได้เปรียบของสถานศึกษา.....	101

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
2.1	กระบวนการคัดเลือกผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	8
2.2	กระบวนการและขั้นตอนในการคัดสรรผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบของ ERO.....	11
2.3	การดำเนินงานก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา.....	13
2.4	การดำเนินงานระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา.....	14
2.5	การดำเนินงานหลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา.....	17
2.6	ความเชื่อมโยงของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	19
2.7	กรอบแนวคิดสมรรถภาพของผู้ประเมินภายนอก.....	59
3.1	แผนการดำเนินการวิจัย.....	82